

DEPARTEMENT OMGEVING

Vlaamse overheid

Koning Albert II-laan 20 bus 8

1000 BRUSSEL

T 02 553 80 11

F 02 553 80 05

info@lne.be

Vlaamse Raad voor Dierenwelzijn – ADVIES 22/04/2020

Elektrische halsbanden bij honden en katten

Werking en types

Elektrische halsbanden zijn toestellen ontworpen als hulpmiddel bij het trainen door het toedienen van elektrische stroom op de huid. Sommige types halsbanden kunnen ook een geluid of trilling produceren; afhankelijk van de instellingen maken ze een waarschuwingsgeluid of een waarschuwingstrilling, gevolgd door een elektrische prikkel als het dier zijn gedrag niet wijzigt.

Er zijn drie types elektrische halsbanden:

- **Het trainingsapparaat met afstandsbediening:** een persoon dient met een afstandsbediening een elektrische schok toe om een specifiek gedrag te stoppen of aan te leren.
- **De halsband gekoppeld aan een onzichtbare omheining:** een gebied wordt afgebakend met een ondergrondse omheining. Als het dier de omheining nadert, dient de halsband automatisch een elektrische prikkel toe.
- **De antiblafhalsband:** als het dier blaft, dient de halsband automatisch een elektrische prikkel toe om dit gedrag te stoppen;

Voor katten zijn elektrische halsbanden minder gebruikelijk en beperkt het gebruik zich tot de eerste twee types.

Gebruik en welzijnsrisico's

Elektrische halsbanden worden gebruikt in aversietraining. Wereldwijd is er de laatste jaren een tendens om aversietraining te ontmoedigen en beloningsgerichte training te stimuleren. De hond krijgt dan een beloning bij gewenst gedrag, dat daarna toeneemt.

Bij antiblafhalsbanden- en onzichtbare omheiningen is het risico op welzijnsproblemen kleiner omdat de hond de elektrische schok kan voorspellen of controleren. Het risico is het grootst als een trainingsapparaat met afstandsbediening wordt gebruikt. Door een foute timing en het inconsistente toedienen van de schok kan het dier immers gestresseerd geraken.

In zijn advies van 2018 over elektrische halsbanden raadde de Vlaamse Raad voor Dierenwelzijn een positieve beloningstraining aan voor de opvoeding van honden, maar de Raad pleitte toen niet voor een algemeen verbod op elektrische halsbanden omdat in uitzonderlijke gevallen een elektrische halsband een noodzakelijk hulpmiddel kan zijn om honden te trainen. In de praktijk is het moeilijk om deze gevallen precies te omschrijven.

De minister bevoegd voor dierenwelzijn vroeg dit opnieuw te bekijken.

Wetenschappelijke studies

Sinds 2018 zijn enkel de resultaten van de uitgebreide Britse studie¹ over trainingsapparaten met afstandsbediening verder gepubliceerd. In deze studies werd bij sommige honden een verminderd welzijn waargenomen. Ook werd toen aangetoond dat een beloningsgerichte trainingmethode even effectief en gemakkelijk toepasbaar is als een methode met een trainingsapparaat met afstandsbediening.

Over antiblafhalsbanden en halsbanden gekoppeld aan een onzichtbare omheining is er zeer beperkt of geen wetenschappelijk onderzoek.

Meer algemeen toont recentere literatuur wel de risico's verbonden aan trainingmethoden op basis van aversie aan.

Gedragsspecialisten: voor- en tegenstanders

In 2018 waren de meningen van gedragsspecialisten over het gebruik van halsbanden verdeeld. De dienst Dierenwelzijn van het Departement Omgeving lanceerde daarom in 2020 een online enquête bij gedragstherapeuten en hondentrainers. Drieënzestig gedragstherapeuten en hondentrainers werden aangeschreven om deel te nemen aan de enquête, 1805 antwoorden werden ontvangen (191 gedragstherapeuten, 448 hondentrainers, 653 jagers, 21 dierenartsen en 1375 andere). De jagers pleitten in hun antwoorden voor het behoud van trainingshalsbanden bij de jacht.

Bij de groep gedragstherapeuten pleitte bijna 90% voor een volledig verbod of een verbod met uitzonderingen. Bij de hondentrainers was er ook een meerderheid voor een verbod of een verbod met uitzonderingen. Gedragstherapeuten verwezen regelmatig naar het 'Position statement' van European Society of Veterinary Clinical Ethology' (ESVCE) over elektronische trainingsmiddelen².

ESVCE kant zich daarin sterk tegen het gebruik van elektrische halsbanden bij hondentraining en promoot het gebruik van trainingsprogramma's op basis van positieve beloningstraining.

ESVCE stelt ook dat het gebruik van een elektrische halsband bij probleemgedrag gerelateerd aan angst, schrik en frustratie de problemen kan verergeren. Dit omdat de oorzaak van het probleem niet wordt bekeken.

¹ Cooper, J., Wright, H., Mills, D., Casey, R., Blackwell, E., van Driel, K., Lines, J. (2013) Studies to assess the effects of pet training aids, specifically remote static pulse systems, on the welfare of domestic dogs. Final report on DEFRA Project AW1402. University of Lincoln and University of Bristol.

Cooper, J., Cracknell, N., Hardiman, J. and Mills, D. (2013) Studies to assess the effects of pet training aids, specifically remote static pulse systems, on the welfare of domestic dogs; field study of dogs in training. Final report on DEFRA Project AW1402A. University of Lincoln and University of Bristol.

² <http://www.esvce.org/wp-content/uploads/2017/11/ESVCE-Position-Statement-e-collar.pdf>

Andere landen

Verschillende Europese landen, namelijk Oostenrijk, Denemarken, Finland, Duitsland, Noorwegen, Slovenië, delen van het Verenigd Koninkrijk en Zweden hebben een verbod of beperkingen op het gebruik van elektrische halsbanden. Ook in Nederland ligt een algemeen verbod voor.

Alternatieven

Voor trainings- en antiblafhalsbanden met elektrische schokken zijn ook nu ook verschillende alternatieven op de markt, zoals halsbanden die enkel geluid, een trilling en/of licht produceren. Ook sprayhalsbanden worden verkocht.

Voor de halsbanden gekoppeld aan een elektrische omheining zijn deze alternatieven niet beschikbaar. Wel kan een fysieke omheining hier een alternatief zijn.

De halsband gekoppeld aan een onzichtbare omheining

Omdat de hond de elektrische prikkel kan voorspellen en controleren bij dit type halsbanden is het welzijnsrisico beperkt. Bovendien biedt dit systeem de mogelijkheid om een dier meer bewegingsvrijheid te geven binnen een niet omheind domein. Om deze redenen heeft de Raad minder bewaar tegen het gebruik van deze halsbanden.

Bij het eerste gebruik van deze onzichtbare omheining is een training met vlaggen noodzakelijk, zodat de hond weet waar de draad/afsluiting zich (ondergronds) bevindt.

Advies Vlaamse Raad voor Dierenwelzijn

De Vlaamse Raad voor Dierenwelzijn raadt voor de opvoeding van honden een **positieve beloningstraining** aan. Als toch aversietraining aangewezen is, dan zijn er voor de trainingsapparaten met afstandsbediening en antiblafhalsbanden **alternatieven** op de markt waarbij geen elektrische prikkel wordt toegediend aan de hond. Daarom pleit de Raad nu voor **een verbod op trainingshalsbanden met afstandsbediening en antiblafhalsbanden die elektrische prikkels kunnen toedienen**.

In het geval van halsbanden gekoppeld aan een onzichtbare omheining kan een **uitzondering** worden voorzien, omdat het welzijnsrisico kleiner is en omdat de beschikbaarheid van vrije ruimte om het dier te laten loslopen mee moet worden overwogen.

Verder adviseert de Raad ook om gedurende ten hoogste **zes jaar** een **uitzondering** te voorzien op het bovenstaande verbod voor honden die ingezet worden bij **politie, defensie of civiele veiligheid**. Deze zes jaar moet deze diensten toelaten om de nodige maatregelen te nemen zodat het gebruik van een elektrische halsband ook bij deze diensten niet meer nodig is.

Voor **katten** zijn trainingshalsbanden op dit moment weinig ingeburgerd. Vanuit het voorzorgsprincipe stelt de Raad ook voor deze diersoort een **verbod** op trainingshalsbanden met afstandsbediening voor.

Op dit moment kan juridisch enkel het **gebruik** van elektrische halsbanden bij honden en katten verboden worden. De Vlaamse Raad voor Dierenwelzijn raadt aan om een juridische basis te voorzien zodat naast het gebruik, ook de **verkoop** en **aankoop** van elektrische halsbanden wordt **verboden**.

Voetnoot:

“De Oost-Vlaamse dierenasielen, de Limburgse dierenasielen, de Nederlandstalige Gewestelijke Raad van de Orde der Dierenartsen, Algemeen Boerensyndicaat en Andibel geven volgend minderheidsadvies: “Wij zijn van mening dat het veralgemeend verbieden van elektrische halsbanden voor honden, niet de juiste strategie is. Correct gebruik van de nieuwe generatie halsbanden (antiblafband, onzichtbare omheining, trainingshalsband) leidt niet tot verwonding, noch tot vermindering van dierenwelzijn. De door elektrische hulpmiddelen bekomen gedragsverandering resulteert juist in meer vrijheid en/of leefcomfort voor de betrokken honden. Wij zijn van mening dat het verbod onvermijdelijk zal leiden tot een aantal problemen (bv. verplichte euthanasie bij probleemgedrag, burenruzies bij blaffende honden, enz.). Wij zijn overtuigd dat een goed wettelijk kader voor een aangepast gebruik, met minimale competenties van de gebruikers en gehomologeerde apparaten, de beste garantie bieden om dierenleed te voorkomen.”